

SZÖVEG –
SZÁM KATI

TÁVAPUKÁK

Hová lettek a férfiak? – teszi föl a kérdést Philip Zimbardo nemrég megjelent könyvében. Azaz hogyan tette tönkre a technológia a férfiasságot azzal, hogy az erősebb nemet a képernyőkhöz láncolta? Ezzel egyidőben azonban vannak olyan családok, amelyek egészen más miatt nélkülözik a családfőt. A távol dolgozó apák számára pedig a technika épphogy segítséget jelenthet a minőségi kapcsolat megőrzésében.

- ♦ Mi készítené egy családfőt arra, hogy több száz, sőt, ezer kilométerre dolgozzon a családjától? Legtöbbször nem a karrier, hanem a jobb megélhetés. Persze az anyagi biztonság mindenkinek más jelent. Az egyiknek zöldövezeti házat, jó autót, egzotikus nyaralást, a másiknak a gyerek taníttatását vagy a villanyszámla kifizetését. A biztonságos megélhetés fogalma kultúránként és családonként változik, ehhez nem is kell olyan nagy távolságokat megtenni sem időben, sem térben. Vannak azonban olyan történelmi helyzetek, amikor a családoknak nincs más választásuk, a családfőnek egy távoli városban vagy külföldön kell munkát vállalnia. Nemcsak Kínában vagy Törökországban ölt tömeges méretet a jelenség, hanem egészen közel is. A Kárpáti Igaz Szó portálon megjelent írás magyar családokról szól.

A riportot, amelyből idézünk, Szabó Sándor készítette a munkácsi járás egyik falujában.

SZERNYÉN A NŐK NADRÁGOT HÚZTAK

Mintha Szernyén az életerős férfiak eltűntek volna a faluból. A magyarázat egyszerű, az erősebbik nem képviselői, a családfenntartók külföldön dolgoznak. Megnőtt a nők családon belüli szerepvállalása, a helyi gyerekeknek Skype-apukáik lettek. Zsidik Sándor polgármester becslései szerint a két községből – Barkaszórol és Szernyéről – több mint félezren, a teljes lakosság 10–15, a férfiak 20–25 százaléka dolgozik a határon túl. (2001-ben a népszámlálási adatok alapján a két település együttes lélekszáma 4200 fő volt – a szerző.)

A külföldi munkavállalás nem új keletű dolog, a Szovjetunió széthullása után sokan keresték külföldön a szerencséjüket. Viszont az elmúlt két évben – a kelet-ukrajnai fegyveres konfliktus, az ezzel összefüggésbe hozható mozgósítás, valamint az egyre mélyülő gazdasági válság miatt – egy újabb hullám indult. Nem ritka, hogy apa és fia is külföldön keresi a betevőt. Akik közelebb, Magyarországon dolgoznak, havonta egy hétvégére látogatnak haza. Akik távolabb, Csehországban, Ausztriában vagy Németországban, három-négy havonta látják a családjukat. A férjek távollétében a gyerekevelés és a háztartás vezetése mellett a férfimunka is a nőkre hárul. A feleségek és az anyák számára komoly kihívást jelent helytállni a mindennapokban, a távkapcsolat pedig gyakran próbára teszi a házasságokat.

Nagy Tímea szernyi óvodavezető férje, Gábor már több mint öt esztendeje külföldön dolgozik. Három évig Magyarországon, az utóbbi években pedig Ausztriában: „Az első időszak volt a legnehezebb, ugyanakkor a mai napig nem sikerült megszokni azt, hogy a férjem távol van. Sajnos nem volt más kiút. A postás 3–4 ezer hrvnyás gáz- és 500–600 hrvnyás villanyszámlát hoz, a gyerekeket öltöztetni, taníttatni kell – mondja széttárt karokkal a kétgyermekes anya. – A fiunk 17, a lányunk 11 éves, számukra volt a legnehezebb elfogadni ezt a felállást. A kisebbik csak 5 éves volt, amikor elment az apja, szinte minden este sírva aludt el, hisz a lányok amúgy is apásak.” A legnehezebb a ház körüli, többnyire férfierőt igénylő teendők elvégzése, pláne ahol nincs segítség: szülők, nagyszülők. Nagy Tímea a helyzethez képest még szerencsésnek mondja magát, hisz a férj három-négy hetente egy hétre hazalátogat. „Az óvodában a gyerekek között gyakori téma, kinek hol az apukája, olyan is előfordult,

Kép - Profimedia - Red Dot

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK!

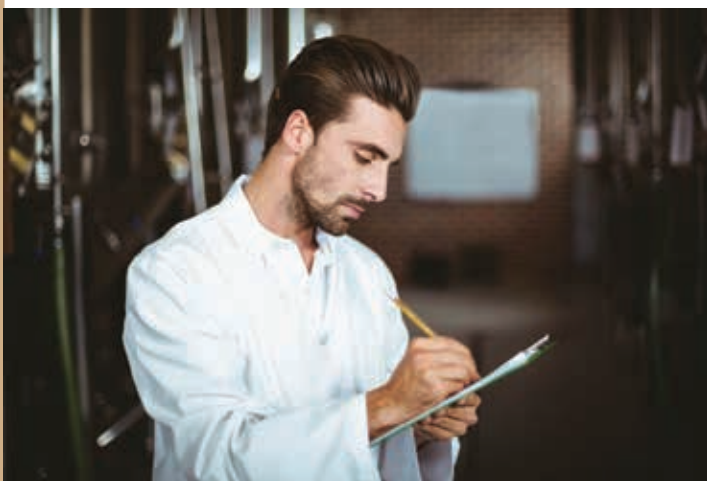
„KÖNNYŰ RÁJÖNNI, HOGY VALAKINEK HAZAJÖTT A FÉRJE, UGYANIS EGÉSZ NAP A FAHASOGATÁS HANGJA HALLATSZIK A PORTÁRÓL.”

hogy valamelyik gyerek behozta az édesapja fotóját, mert olyan ritkán látja. Másnap még legalább tíz gyerek tette ugyanezt, az egyik óvónő még egy sarkot is kialakított a fotóknak. Egymás közt azt szokták mondani, hogy nekem Skype-apukám van. Gyakran halljuk, hogy nem kell semmilyen drága játék vagy ajándék, csak az apukájuk maradjon otthon” – fogalmazott.

Baksa Beatrix gyermekgondozó nővér, férje január közepén vágott bele a külföldi pénzkeresésbe: „Gazdálkodással foglalkozunk, ez biztos megélhetési forrást jelent számunkra, de mivel télen nincs munka, ezért döntött úgy a férjem, hogy kimegy egy kicsit dolgozni, kiegészítve ezzel a családi kasszát. Közös döntés volt, ennek ellenére nehéz szívvel engedtem el, hisz két kicsi gyerekünk van, a fiú hat-, a lányunk még csak négyéves lesz. Igyekszem arra gondolni, hogy nem lesz sokáig távol.

Az előzetes tervek szerint húsvétra hazajön, és nem is megy vissza.” A gyerekek minden este azt várják, hogy végre beszélhessenek az apjukkal. Amíg nem volt webkamera, fátyolos szemmel kérdezték, miért nem látják az apjukat. Ha nincs wifi, akkor azt kell megmagyarázni, miért nem tudnak vele beszélni.

Becslések szerint a munkaképes lakosság több mint 20 százaléka, minimum ötmillió ukrán ember dolgozik külföldön. A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) ukrainai felmérése szerint a vendégmunkások számára a leggyakoribb úticél Oroszország, Lengyelország és Csehország, de sokan vannak Olaszországban, Portugáliában, Németországban, Angliában, illetve a skandináv államokban is. (Szabó Sándor fent idézett teljes cikke a Kárpáti Igaz Szó weboldalán – kiszohhrf.org – olvasható.)

APU ÉRTÜNK VAN TÁVOL

Sajnos a sok válás miatt nem ritka, hogy egy családból hiányzik az apa. Ha a szülő másik városban vagy országban dolgozik, az otthon maradó felnőtt terhei és problémái nagyon hasonlóak az egyszülős családokéhoz, de ahogy dr. Komlósi Piroska szakpszichológus és családterapeuta is elmondja, mégis nagyon különböző helyzetekről van szó:

– Nagyon nagy a különbség, mert ha a gyerekek tudják, hogy a szülők elváltak, azt érzik, hogy a nem velük élő szülőre már nem számíthatnak biztosan, és ez megerősíti azt a félelmet, hogy elveszítik az apjukat. Ha tudják, hogy apa azért van távol, mert jobb munkát kap külföldön vagy vidéken, akkor azt is érzik, hogy apa értük dolgozik, hogy nekik jobb életkörülményeik legyenek. Mindezt az anya és az apa megerősítheti azzal, hogy érzékeltetik, apának is nehéz ez a helyzet. Ilyenkor a kapcsolat a távolság ellenére még érzelmileg erősödhet is.

– Ilyen szempontból számít, hogy mekkorák a gyerekek?
– Természetesen, hiszen minden életkorban másra van szükségük az apából, másképp lehet nekik elmagyarázni a dolgokat, de a kötődési igény, annak az érzése, hogy fontos vagyok az apámnak, életkortól függetlenül fontos. Ezért kell újra és újra megerősíteni az előbbi üzeneteket, hogy idegenben nem könnyű, hogy a másféle kultúrában elveszett

néha az ember, hogy hiányoznak az otthoniak, hogy az ad erőt, hogy értük is dolgozik. Nagyon hasznos, ha minderről valós információkat kapnak a gyerekek, az apa respektje is nő azzal, ha megosztja a családdal a kisebb problémákat és örömeiket, például nyelvi nehézségeit, a hazai ízek hiányát. Ez segít átélni, kézzelfoghatóvá tenni az áldozatot, és mindenképpen szeretetüzenetként jelenik meg.

– Hogyan segíthet az anya, akinek magának is nehéz egyedül a megnövekedett feladatokkal és felelősséggel?
– Az egyik tehát ez, hogy segítsen a gyerekeknek megérteni, hogy apának sem fenékgig teffel az élet, de erős család vagyunk, szeretjük egymást, meg tudjuk oldani. Sok múlik az anyákon, például az, hogy a távkapcsolatot fenntartsák a mai technikai eszközökkel.

– Mennyire lehet az anya őszinte, ha a nehézségekről van szó?
– Mondhatja, hogy „mennyivel jobb és könnyebb volt, amikor apátok itthon volt”, hogy mennyire hiányzik. Ezek nagyon pozitív üzenetek a gyerek számára, akinek fontos, hogy mindkét szülőt jónak lássa. Ezért soha ne hibáztassuk a távol lévő szülőt! A saját felnőtt, például párkapcsolati problémáinkkal ne terheljük a gyereket! Ezekben a helyzetekben inkább az anyák szoktak elfáradni, elégedetlenné, zsörtölődővé válhatnak. Sokszor büntetik a hazaérkező férjet a viselkedésükkel. Előfordul,

hogy rivalizálás van a szülők között, és át sem gondolják, hogy rosszat tesznek azzal, ha a másiktól negatív dolgokat mondanak, sugallnak. Ne felejtjük el, hogy a gyerek mindkét szülőjére föl akar nézni, mert akkor érzi azt, hogy belőle is jó ember lehet.

– Ilyenkor hasznos lehet, ha az apa játékosan a fiára bízta a férfiszerepet, vagy egy vicces megjegyzés is túl nagy terhet jelenthet?

– Egy apa mondhatja viccesen egy öt évesnek, hogy vigyázz anyádra, te vagy itthon a férfi, hiszen ez nyilván nem arról szól, hogy ténylegesen ő lesz a családfő. Ilyenkor főleg az anyának kell tudni disztingválni, hogy a gyerekkor ne vesszen el. Elsősorban az érzelmi terhek jelentenek túl nagy súlyt.

– Az apával való kapcsolattartásnál mire érdemes figyelni?
– Fontos a rendszeres kapcsolat, a telefonon, a Skype, az e-mail, hogy a gyerek ne veszítse el annak a biztonságát, hogy apa elérhető. Az apának legyen minőségi ideje, energiája ezekre a beszélgetésekre, levelekre! Jobban oda kell figyelni, mint itthon, hogy minőségi kapcsolat maradjon közöttük. Ismerek olyan családokat, ahol az apa két-három havonta jön haza, itthon szeretettel várják, és az mindig egy nagy ünnep. Készül a család, tervezik a programokat, főznek, ajándékot adnak egymásnak, hosszasan mesélik, mi történt velük az elmúlt hónapokban.

Egy ilyen helyzet nagyon meg is tudja erősíteni a családi kötelezettségeket, azt az érzést, hogy fontosak vagyunk egymásnak, és együtt a nehéz helyzeteken is túljutunk.

APA ELÉRHETŐ?

Amikor befejezem a beszélgetést, két kisserác jut eszembe. Az egyik pár hete huppant mellém a Balaton-parton kihangosított telefontal, hogy tízméteres körzetben mindenki számára nyilvánvaló legyen, kivel is beszélget: „Apa, azt a gilisztát hogy is hívják, amelyik szívja a vért?” „Pióca, fiam.” „És az van itt a strandon?” „Nem, nincs.” „De, de én itt látok egyet, épp szívja egy hal vért.” (A víz izaposan hullámmozott, nem lehetett átlátni rajta.) „Kisfiam, nem kamuzol?” „Nem, dehogyl!” „Jó, ha te mondd, elhiszem.” „Te, Apa, és tudod, mit kérek a születésnapomra? Egy olyan hálót, amivel kifognám.” „De hát olyan van neked.” „Nem, az nagy, nekem kicsi kellene, tudod, és azt nem szoktam sose megtalálni otthon...” „Este megbeszéljük, majd még egy kicsit dolgoznom kell. Anyát is felhívhatod?” „Nem. Miért?” „Mert jólesne neki, ha felhívna.” „Oké, felhívom. Szia, Apa!” A másik kisfiú a nagymamájának újságolta a buszon, hogy hamarosan neki is lesz számítógépe. „Az azért is jó lesz – magyarázta –, mert akkor majd én is azon játszok, ahogy apa, amikor este hazajön és fáradt velem legózni. Majd megtanulom az ő játékát, és lehet, hogy olyat velem is játszik majd.” Az élethelyzetek mindenhol mások. Más döntéseket kell meghoznunk. De mindig marad némi szabadságunk. Például a minőségi kapcsolatot választani. ♦